

BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi yer alan işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performansı üzerine bir inceleme

An investigation on corporate social responsibility performance of corporations included in the BIST sustainability 25 index

İrem Kefe¹

Öz

Günümüzde işletmelerin toplumsal rolleri ile paydaş beklentileri değişmektedir. İşletmelerin ürün ve hizmet sunmalarının yanı sıra topluma katkı sağlamaları da önemlidir. Çevresel ve sosyal riskleri yönetme yetenekleri işletmelerin performanslarının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle kurumsal sosyal sorumluluk kavramı, işletmelerin ekonomik, yasal, etik ve hayırseverlik beklentilerini kapsamaktadır. Bu çalışmada Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde yer alan işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk raporlarının içeriğinin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu raporlar aracılığıyla işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performanslarını değerlendirilmiştir. Çalışmada içerik analizi ve TOPSIS yöntemleri kullanılmıştır. İçerik analizi sonuçlarına göre, işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri sınıflandırılmıştır. İçerik analizi verilerinden hareketle TOPSIS yöntemine göre işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performansı sıralanmıştır. Akbank T.A.Ş., Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş., TAV Havalimanları Holding A.Ş. kurumsal sosyal sorumluluk performansı en yüksek işletmeler olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları, sürdürülebilirlik endekslerinin işletmelere performans değerlendirme ve geliştirme imkânı sağladığını ve kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin de sürdürülebilirliğin önemli bir parçası olduğunu göstermektedir. Ayrıca, çalışmanın gelecekte kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasında kullanılacak göstergelerin belirlenmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporları, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Sürdürülebilirlik Endeksi, İçerik Analizi, Çok Kriterli Karar Verme

JeI Kodları: M10, M14, M41

Başvuru/Submitted: 18/06/2023

Revizyon/Revised: 22/08/2023

Kabul/Accepted: 25/08/2023

Yayın/Online Published: 25/09/2023

Atıf/Citation: Kefe, İ., BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi yer alan işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performansı üzerine bir inceleme, *bmij* (2023) 11 (3): 799-823, doi: <https://doi.org/10.15295/bmij.v11i3.2256>

Abstract

In today's world, the social roles of companies and stakeholders' expectations are changing. In addition to providing products and services, companies need to contribute to society. Their ability to manage environmental and social risks is part of their performance. Therefore, corporate social responsibility encompasses the economic, legal, ethical, and philanthropic expectations placed on businesses. This study aims to evaluate the content of corporate social responsibility reports of companies listed in the Borsa Istanbul Sustainability 25 Index within the corporate social responsibility activities framework. The objective is to assess companies' corporate social responsibility performance through these reports. Content analysis and the TOPSIS method are applied for this purpose. Based on the content analysis results, companies' corporate social responsibility activities are classified. Using the TOPSIS method, companies' corporate social responsibility performance is ranked. Akbank Inc., Doğan Group Inc., and TAV Airports Holding Inc. are identified as the companies with the highest corporate social responsibility performance. The findings of this study demonstrate that sustainability indices provide companies with opportunities for performance evaluation and improvement and that corporate social responsibility activities are an important part of sustainability. Furthermore, the study is expected to contribute to identifying indicators that can be used in future corporate social responsibility reporting.

Keywords: Sustainability Reports, Corporate Social Responsibility, Sustainability Index, Content Analysis, Multi-Criteria Decision Making

JeI Codes: M10, M14, M41

Extended Abstract

An investigation on corporate social responsibility performance of corporations included in the BIST sustainability 25 index

Literature

Wu and Habek (2021) conducted a study examining the application tendency of corporate social responsibility (CSR) reports. They found that firms listed on the stock exchange in China disclose more information, particularly on environmental issues. Soysal (2018) conducted a content analysis of sustainability reports of Turkey's top 500 industrial enterprises to reveal their CSR approach. Öztürk and Marşap (2018) analyzed CSR reports of telecommunications companies operating in the United States, the United Kingdom, and Turkey. They found that the key topics in the reports were social participation and environmental reporting. Kıymetli Şen and Hatunoğlu (2019) identified the factors influencing the CSR reporting of companies listed on the BIST Sustainability Index from 2014 to 2018. They found that company size, profitability, and financial leverage had an impact. Suvacı and Selcanoğlu (2019) conducted a content analysis to examine the CSR reporting ratios, report headings, responsibility areas of CSR projects, target audiences, and types of CSR projects of companies listed on the BIST100 Index. Aytar (2019) conducted a content analysis of CSR reports of companies listed in the BIST Sustainability Index from 2018 to 2019 and found that the trends in CSR activities varied among different companies and industry groups. Demirci (2018) examined the CSR activities of three banks listed on the BIST 30 Index and compared their social responsibilities, finding that most CSR activities focused on environmental protection and stakeholders. Erdiç and Ünlübulduk (2018) examined the CSR activities of the top ten restaurant chains with the highest brand value in the world. They found that the restaurants generally conducted and reported CSR activities to benefit the environment and society. Among the studies that investigated sustainability using the TOPSIS method, Aksoylu and Taşdemir (2020) examined the sustainability performance of various companies listed on the BIST Sustainability Index based on their 2018 reports. Özevin (2022) evaluated the corporate sustainability performance of 12 companies listed on the BIST Sustainability Index and operating in the manufacturing sector for 2017, 2018, and 2019. They calculated the importance weights of criteria in sustainability performance using the entropy method and then determined the performance of the companies based on these criteria using the TOPSIS method. Korga and Dirik (2023) examined the sustainability performance of 12 companies listed on the BIST Sustainability Index and operating in the manufacturing sector from 2015 to 2020 using the entropy and TOPSIS methods. Aras et al. (2016) analyzed the sustainability reports of conventional and participation banks through content analysis and then used the entropy method to determine the criteria weights. They subsequently employed the TOPSIS method to determine the sustainability performance of banks for the years 2009-2015.

Research subject

The study examines the corporate social responsibility (CSR) performance based on the CSR reports disclosed by companies listed on the BIST Sustainability 25 Index in 2021.

Research purpose and importance

According to Carroll and Shabana (2010), there is a connection between companies' understanding of CSR and financial performance. Generally, as company size increases, activities related to social responsibility can also increase, thus positively influencing corporate social performance (Soysal, 2018). Based on this, one of the reasons for choosing the BIST Sustainability 25 Index is that it is a newly traded index, and the companies included in this index are composed of large corporations. The study aims to provide insights into determining business CSR performance and its implications for investment potential from stakeholders' perspectives. Additionally, the study is expected to offer ideas regarding activities that contribute to business CSR performance. It seeks to guide businesses on which areas to focus on to enhance their CSR performance and effectively utilize their resources.

Contribution of the article to the literature

The study results can provide insights into how successful businesses are in social responsibility. CSR encompasses the interactions and responsibilities of businesses towards society and the environment. This study can help understand businesses' environmental, social, and economic impact as they carry out their activities. From the stakeholders' perspective, determining CSR performance can influence the preferences of investors, consumers, employees, and the community. Businesses that demonstrate strong CSR performance can stand out regarding sustainability, adherence to ethical values, and creating social benefits. This can impact their financial success and enhance their long-term investment potential. For businesses, providing insights into activities that contribute to CSR performance can aid in developing strategic planning. It can assist them in identifying the areas they should focus on to achieve a strong CSR performance and utilize their resources effectively. Additionally, the study can enable businesses to learn about best practices and successful examples in the industry to reach their CSR goals. Determining CSR performance and providing insights into activities contributing to businesses in this field can deliver significant value for stakeholders and businesses. It can strengthen businesses' relationships with society and the environment, enhance their reputation, and help them position themselves better for a sustainable future. The study differs regarding the covered period and the stock market index on which the companies under investigation are listed. Due to the inclusion of companies traded on a new index and the consideration of CSR reports for the year 2021, the study is believed to contribute to the literature by identifying indicators and criteria that may be important in evaluating recent CSR reports in a new index.

Design and method

Content analysis, one of the qualitative research methods, is used.

Research type

Research article

Research problems

The study aims to determine the factors influencing the CSR performance of companies listed on the BIST Sustainability 25 Index, which began trading in 2022.

Data collection method

The data for the study are obtained from the CSR reports of companies for the year 2021, as well as from the Public Disclosure Platform and the companies' corporate websites.

Quantitative/qualitative analysis

Both qualitative and quantitative research methods are used.

Research model

Not Applicable

Research hypotheses

Not Applicable

Findings and discussion

A content analysis and TOPSIS method are used to examine the CSR performance of the 25 companies operating in the BIST Sustainability 25 Index, which was indexed in November 2022. According to the content analysis results, the most represented companies in the BIST Sustainability 25 Index are from the financial institutions and manufacturing sectors. Additionally, the sectors with the highest number of listed companies from the trading sectors are wholesale and retail trade and information and communication. The reports are called "Sustainability Report" and "Integrated Activity Report". Based on the content analysis of the CSR reports, social responsibility activities are classified under economic, ethical, philanthropy, culture-art-education-sports, employee and human rights, and environmental issues. Among these themes, social responsibility activities are predominantly carried out under employee, human rights, and environmental issues. Among the companies, Vestel Electronics Industry and Trade Inc. has the highest number of social responsibility activities, while TAV Airports Holding Inc. has the lowest. When examining the CSR expenditure disclosed by the companies, it is observed that 40% of the expenditure information is provided, with the majority being invested in environmental issues. Using the data obtained from the content analysis, criterion weights are determined using the entropy method, and TOPSIS analysis is applied. According to the results of the entropy method, the most important themes in terms of CSR reporting performance for companies are philanthropy, culture education, economic and environmental issues, ethics, and employee and human rights. Therefore, the best CSR reporting performance companies are Akbank Inc., Doğan Group Inc., and TAV Airports Holding Inc.. Turkcell Communication Services Inc., Migros Trade Inc., and Vestel Electronics Industry and Trade Inc. have the lowest CSR reporting performance.

Findings as a result of the analysis

The study has identified Akbank Inc., Doğan Group Inc., and TAV Airports Holding Inc. as the companies with the highest corporate social responsibility (CSR) performance. The results of this study demonstrate that sustainability indices allow businesses to evaluate and improve their performance and that CSR activities are an important part of sustainability.

Hypothesis test results

Not Applicable

Discussing the findings with the literature

The study results show that the findings are generally consistent with the results of previous studies. According to Aytaç (2019), similarly, it is observed that the emphasis is mostly placed on employee training in CSR activities carried out by companies. Demirci (2018), Karadeniz and Ünlübulduk (2018) have concluded that the most common projects within CSR activities are related to environmental issues. However, there are also some differences. According to the study by Aksoylu and Taşdemir (2020), Otokar Automotive has the highest CSR performance, while Ereğli Iron and Steel Factories has the lowest performance. In the study by Korga and Dirik (2019), entropy weights were found to be the most important criterion related to employees and the lowest criterion related to environmental issues.

Conclusion, recommendation and limitations

When done correctly, CSR reporting is important for companies to communicate their social, ethical, and environmental performance to their stakeholders. These reports disclose the company's performance in environmental protection, working conditions, ethical practices, and other social responsibility domains. CSR reports provide stakeholders with information about the company's social responsibilities while enhancing the company's acceptance and reputation in society. The roles of companies in society and the expectations of stakeholders evolve. In addition to providing products and services, companies need to contribute to society. Their ability to manage environmental and social risks is part of their performance. Therefore, corporate social responsibility encompasses businesses' economic, legal, ethical, and philanthropic expectations.

Results of the article

As a result of the research, Akbank Inc., Doğan Group Inc., and TAV Airports Holding Inc. are the companies with the highest corporate social responsibility performance. The strong performance of these companies in this regard can be attributed to the positive impact on their brand recognition, business continuity, and potential to attract investors. The companies with the lowest CSR performance are Turkcell, Migros, and Vestel Inc.

Suggestions based on results

According to the study, Akbank Inc., Doğan Group Inc., and TAV Airports Holding Inc. have been identified as the companies with the highest corporate social responsibility (CSR) performance. It can be said that their strong performance in this regard positively affects business awareness, business continuity, and their potential to attract investors. On the other hand, Turkcell Communication Services Inc., Migros Trade Inc., and Vestel Electronics Industry and Trade Inc. have the lowest CSR performance. Improving their CSR activities and reporting processes will contribute to gaining a positive image among stakeholders. CSR activities have focused on environmental issues and employee and human rights. It is observed that internal stakeholders, such as employees, are emphasised. Since CSR activities enhance the recognition and reputation of companies in society, it is recommended to prioritize activities that contribute to social development and give them prominence in reports. Additionally, investments in social activities can provide financial gains from a tax perspective.

Limitations of the article

This study has relied on the guidelines of GRI (Global Reporting Initiative). In future studies, other reporting frameworks regarding CSR reporting can be considered. The reporting period can be examined over a longer duration. Different multi-criteria decision-making techniques can be applied for analysis.

Giriş

Muhasebenin temel ilkelerinden biri olan sosyal sorumluluk muhasebenin, organizasyon içindeki rolünde, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde, mali tabloların düzenlenmesinde ve sunulmasında sadece belirli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi gerektiğini ifade etmekte; bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılmasını gerektirmektedir (1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 1992). Tüm toplumun çıkarlarından hareketle işletmeler, yürüttükleri faaliyetlerin sadece ekonomik getirilerini değil sosyal ve çevresel etkileri gibi ekonomik olmayan yönlerini de göz önünde bulundurmalıdır (Özkan, Taç ve Taşdemir, 2018). İşletmelerin ekonomik olmayan yönlerinin etkisinin altını çizen Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramı, ISO 26000 standardında resmi olarak yer almıştır. Bir kuruluşun sosyal sorumluluğu, toplumun sağlığı ve refahı da dahil olmak üzere sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlaması, paydaşların beklentilerini dikkate alması, geçerli yasalara ve uluslararası davranış normlarına uyması ve bu ilkelere uygun kararlar alması ve faaliyetlerini şeffaf ve etik bir şekilde gerçekleştirmesi anlamına gelir. Bu şekilde kuruluş, toplum ve çevre üzerindeki etkilerini açık bir şekilde ortaya koyabilmektedir (Kwarcinśka, 2020). Bu tanımdan hareketle, işletmeler ve toplum birbirinden ayrı varlıklar olarak değil birbiriyle ilişkili varlıklar olarak düşünülmelidir (Gedik, 2020).

KSS'nın tanımından anlaşılacağı üzere son yıllarda dünya genelinde işletmelerin toplumsal rolleri değişmekte ve bu değişiklikler paydaşların beklentilerini etkilemektedir (Sürdü ve Çalışkan, 2020). İşletmelerin sadece ürettiği ürünler ve sağladıkları hizmetler kadar içinde faaliyet gösterdikleri topluma buldukları katkı da önemli görülmektedir (Suvacı ve Selcanoğlu, 2019). Örneğin bir işletme emisyon salınımları yüzünden veya çeşitli bojkotlar nedeniyle itibar, müşteri veya pazar kaybına uğrayabilir. Dolayısıyla artık işletmelerin performansları ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından, yatırım ve kârlılık gibi finansal verilerle beraber çevresel ve sosyal riskleri de nasıl yönettiğine bakılarak değerlendirilmektedir (Çıtak ve Ersoy, 2016). Bu değerlendirmelerden hareketle "kurumsal sosyal sorumluluk" kavramı, toplumun işletmelerden ekonomik, yasal, etik ve hayırseverliğe bağlı beklentilerini kapsamaktadır (Carroll ve Shabana, 2010).

KSS'ye ilişkin klasik görüşler işletmelerin kârlılık ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından hissedarlarının beklentilerini karşılama gerektğini ifade ederken, çağdaş görüşler toplumun refahına ilişkin olumlu sonuçlar veren politikalar, stratejiler ve uygulamalar bütününe ifade etmektedir (Akmese, Cetin ve Akmese, 2016). Dolayısıyla, işletmelerin finansal raporları sadece finansal bilgi içermekte olup hissedar beklentilerini karşılayabilmek adına finansal olmayan bilgilerin de raporlanma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Yanık ve Türker, 2012). Bu bağlamda kurumsal raporlar, paydaşlarla finansal olmayan bilgileri iletmede kullanılan en yaygın araçlardır (Sürdü ve Çalışkan, 2020). Raporların çoğunda çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, yerel halk ve doğal çevre paydaşlar olarak tanımlanmaktadır (Kwarcinśka, 2020).

KSS anlayışı, işletmenin ilgili tüm kurumlardan ve paydaşlardan sorumlu olması anlamına gelmektedir (Gedik, 2020). KSS raporları, yatırımcılar dışındaki örneğin tüketiciler, çalışanlar gibi daha geniş sayıda ve işletmelerle pasif ilişkide olan paydaşlara işletmelerin sosyal sorumluluk faaliyetleri hakkında bilgi vermektedir (Christensen, Hail ve Leuz, 2019). Günümüzde tüketici davranışlarının sadece ürün kalitesi ve fiyatına yönelik olmayıp aynı zamanda işletmelerin sosyal sorumluluk faaliyetlerini de dikkate alacak şekilde değişmesiyle birlikte KSS bilinci taşıyan işletmelerin, rekabetçi iş dünyasında önemli bir avantaj yakalayarak, yeni pazarlara girişleri ve potansiyel müşterilere ulaşabilmeleri kolaylaşmaktadır (Özkan ve diğerleri, 2018). Yatırımcıların parasal olmayan KSS konularına yönelik tercihleri olabildiğinden, diğer paydaşlar belirli KSS konularını önemsendiğinden ve bu tercihlerinin işletme performansını etkilemesinden ötürü KSS açıklamalarının kapsamı önem kazanmaktadır (Christensen ve diğerleri, 2019).

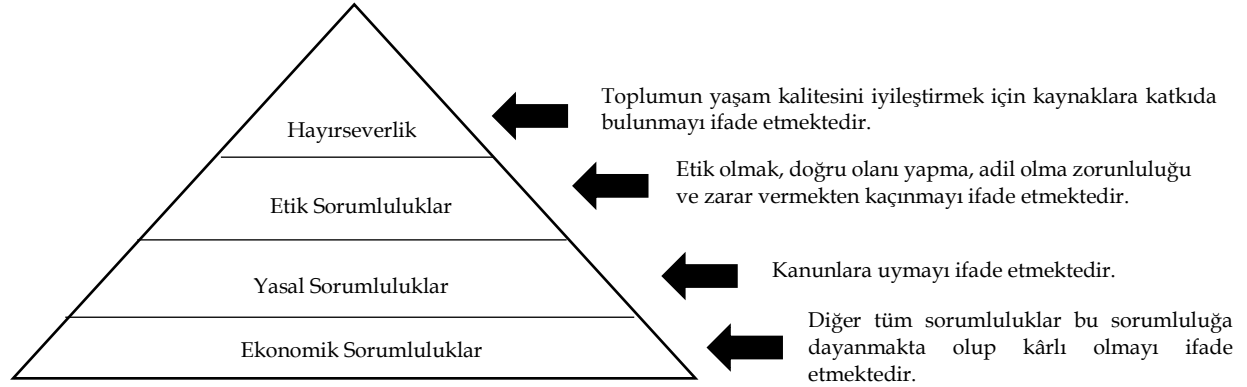
KSS raporlarında bir standart olmadığı için bu raporların içerdiği bilgiler, çeşitli paydaşların KSS bilgilerini kullanmasını ve karşılaştırmasını zorlaştırabilir ve işletmelerin KSS faaliyetlerinden tam olarak yararlanmalarını engelleyebilir (Christensen ve diğerleri, 2019). Finansal olmayan bilgilerin raporlanmasında kaliteyi, işletme büyüklüğü ve işletmenin faaliyet gösterdiği sektör olmak üzere belirleyen iki ana gösterge vardır (Öztürk ve Marşap, 2018). Çalışmada işletme büyüklüğünün ve sektörünün raporlama kalitesini etkilemesi nedeniyle çalışmada BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nde yer alan işletmelerin 2021 yılında KSS raporlarının mevcut durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu işletmelerin KSS faaliyetlerinin nelerden oluştuğu ve işletmelerin faaliyet gösterdiği sektörler için KSS faaliyetlerinin değişkenlik gösterip göstermediğinin incelenmiştir. BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde yer alan işletmelerin büyük işletmeler olmaları bakımından birçok paydaşı ilgilendirmeleri dolayısıyla bu işletmelerin KSS raporları içerik analizi ve TOPSİS yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Çalışmanın bundan sonraki kısımları şu bölümlerden oluşmaktadır: İlk olarak KSS raporlarına ilişkin teorik açıklamalara yer verilmiştir. Bu takiben KSS raporlarına yönelik literatürde daha önce yapılmış çalışmalar özetlenmiştir. Bir sonraki bölümde araştırma yöntemi açıklanmıştır. Daha sonra araştırmaya ve bulgulara yer verilmiş ve tartışma kısmında bulgular değerlendirilmiştir. Son olarak çalışma, araştırmanın genel sonuçları, kısıtları ve gelecek çalışmalara önerilere yer verilen sonuç kısmıyla tamamlanmıştır.

Kavramsal çerçeve

KSS kavramı, literatürde sürdürülebilir kalkınma, kurumsal vatandaşlık, kurumsal sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal performans ve kurumsal etik gibi terimlerle ilişkilendirilmektedir (Gedik, 2020). Sosyal sorumluluk faaliyetlerine önem veren işletmeler, marka değeri ve piyasa değerindeki artışla birlikte toplumun desteğini de alarak saygınlık kazanmaktadır (Özkan ve diğerleri, 2018). KSS anlayışına dayalı olarak uygulanan sosyal sorumluluk projeleri ile işletmeler toplumda tanınırlık ve itibar kazanmakta ve böylece aynı ürünü üreten rakiplerinin önüne geçebilmektedirler. Sosyal sorumluluk faaliyetleri ile işletmeler müşteri sadakatini, ürün kalitesi algısını olumlu etkileyerek rekabet avantajı sağlayabilmektedir (Karadeniz ve Ünlübulduk, 2018).

KSS ile ilgili literatürde birçok tanım yer almaktadır. Genel olarak KSS, paydaşların ekonomik, sosyal ve çevresel performans konularındaki beklentilerini önemseyen kurumsal eylemler olarak tanımlanmaktadır (Vieira, Grantham ve Sampson, 2021). KSS, işletmelerin faaliyetlerinden kâr elde ederken topluma ve çevreye yönelik sorumluluklarını da yerine getirmek amacıyla sahip olduğu varlıkları toplum ve çevre için KSS projelerinde kullanmasıdır (Suvacı ve Selcanoğlu, 2019). KSS, ekonomik, yasal, etik ve hayırseverlik olmak üzere dört boyutta sosyal sorumluluk faaliyetlerinden oluşmaktadır (Carroll, 1991). Şekil 1’de bu dört boyutun birbiriyle ilişkisi KSS piramidi ile gösterilmektedir.

Şekil 1: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Piramidi

Kaynak: Carroll, 1991’den uyarlanmıştır.

Şekil 1’de KSS’nin boyutları şu şekilde açıklanabilmektedir (Demirci, 2018):

- Piramidin temelinde ekonomik sorumluluklar yer almaktadır. Diğer tüm sorumluluklar, maksimum kâr gerçeğini vurgulayan ekonomik sorumluluğa dayanmaktadır.
- İşletmelerin yasal sorumlulukları yasalara uymayı gerektirir. İşletmeler, faaliyetlerini sürdürürken yasalara uymak zorundadır.
- Etik sorumluluklar, tüketicilerin, çalışanların, hissedarların ve toplumun adalet ve adaletle ilişkin algısını kapsayan standartları, normları ve beklentileri içermektedir.
- Hayırseverlik, toplumun işletmelerden iyi kurumsal vatandaşlar olma beklentisi karşılığında gerçekleştirilen işletme faaliyetlerini içerir. İşletmelerin, sosyal sorumluluk faaliyetleri kapsamında sanata, kültüre, eğitime veya topluma kaynak ayırması örnek verilebilir.

KSS faaliyetlerinin raporlanmasının amacı, sosyal, etik ve çevresel alanlar dâhil olmak üzere kuruluşun finansal olmayan faaliyetlerini paydaşlara iletmektedir (Kwarciańska, 2020). KSS faaliyetlerine ilişkin çalışmalar, belirli paydaşların algularını etkilemek ve yasal vergi avantajları elde etmek amacıyla bu tür faaliyetlerin yaygınlaştırılmasını gündeme getirmiştir (Akmese ve diğerleri, 2016). Tablo 1’de KSS faaliyetlerinin paydaşları nasıl etkilediğine yönelik örnekler gösterilmektedir.

Tablo 1: Paydaşlara Yönelik Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri Örnekleri

Paydaşlar	Faaliyetler
Çalışanlar	Eğitim programları, davranış kuralları, iş sağlığı ve güvenliği kurallarının düzenlenmesi, tıbbi bakım paketleri, çalışanlar ve aileleri için spor kartları, memnuniyet anketleri
Müşteriler	Müşteri memnuniyeti anketleri, doğrudan görüşmeler, müşterilerden gelen referans mektupları, müşteri hizmet standartları, internet hizmetleri
Tedarikçiler	Fuarlara katılım, kamuoyu yoklamaları, denetimler
Toplum	Sosyal medyada yer alma, spor desteği, çocuklar için atölyeler, sponsorluk, yarışma organizasyonu, yardım etkinlikleri, çalışan gönüllülüğü
Çevre	Çevresel farkındalık eğitimi, eko-inovasyonların uygulanması, geleneksel aydınlatmanın değişimi, kâğıt tüketiminin azaltılması, bisiklet taşımacılığının teşviki, alternatif yakıtların kullanımı.

Kaynak: Kwarcińska, 2020'den uyarlanmıştır.

KSS raporlaması, bir işletmenin sosyal ve çevresel performansının toplanmasını, analiz edilmesini ve yayılmasını sağlar (Fuller, 2022). KSS raporlanması konusunda çeşitli çerçeveler yayınlamıştır:

- *ISO 14000 Çevre Yönetim Standartları:* Bu standartlar seti ile doğal kaynakların kullanımının azaltılması, toprak, su ve hava üzerindeki zararlı etkilerin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır (Akmese ve diğerleri, 2016).

- *SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standartları:* Temel olarak çalışma koşullarının iyileştirilmesi, çalışma standartlarının tüm çalışma ortamlarında uygulanmasının izlenmesi ve güvence altına alınmasına yöneliktir (Akmese ve diğerleri, 2016).

- *AccountAbility 1000 (AA 1000):* Sürdürülebilir kalkınma için muhasebe standartları, 1999 yılında ilk kez AA1000 Muhasebe Standartları olarak yayınlanmıştır (Altun, 2018). Bu standartların temel amacı, kurumların kuruluş, sosyal denetim ve raporlama faaliyetlerine yönelik profesyonel yaklaşımları arttırmak ve toplum ile kurumlar arasındaki güven eksikliğini ortadan kaldırmaktır (Akmese ve diğerleri, 2016).

- *Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi:* 2000 yılında başlatılan Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi, sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında politikalar oluşturmayı ve bu politikaları uygulamayı amaçlanmaktadır. Sosyal sorumluluk uyumu konusunda en kapsamlı platform olarak öne çıkmaktadır. İnsan hakları, çevre, iş gücü ve yolsuzlukla mücadele kapsamında geliştirilmiş on temel prensibe dayalıdır (Akmese ve diğerleri, 2016).

- *Küresel Raporlama Girişimi (GRI):* Sosyal sorumluluğun raporlanmasında 1997 yılında, işletmelerin ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarını raporlayabilmeleri amacıyla bir raporlama çerçevesi yayınlamıştır (Yanık ve Türker, 2012). Günümüze kadar, GRI ilke ve kılavuzlarının uygulanması, finansal olmayan raporlama için yararlı ve yaygın bir araç haline gelmiştir (Kwarcińska, 2020). KSS raporlamasının içeriğinde yer alan unsurlar şu şekilde açıklanabilir (Vieira ve diğerleri., 2021):

- *Amaç:* Kurumsal misyon ve iş stratejisiyle tutarlı, bunları destekleyici bir şekilde sosyal açıdan anlamlı, paydaş beklentilerini karşılayan etik işletme uygulamaları yoluyla KSS hedeflerine ulaşılabilir.

- *İnsanlar:* Topluma farklı şekillerde katkıda bulunmak, bireylerin yaşamlarına iş ve eğitim olanakları sağlamak, güvenli çalışma koşulları sunmak, toplumu desteklemek için kullanılan vergileri ödemek, teknoloji tabanlı yenilikler geliştirmek, sağlık hizmetleri sunmak, aile izni politikaları ve arzu edilen emeklilik seçenekleri yoluyla değer katmayı içermektedir.

- *Çevre:* Küresel ısınma, yeşil mühendislik ve kimya, hava ve su kalitesi, doğal kaynakları tüketmeyen alternatifler, ekosistemler, kaynak bütünlüğü ve kirleticileri ele alan çevresel hedefler hem çevreyi korumayı hem de çevre kirliliğini azaltmayı hedefleyerek doğal çevresel sermayenin sürdürülmesini içermektedir.

- *Kâr:* Ekonomik hedefler, kâr, nakit akışını sürdürme, vergi ödeme, sermaye artırma, uygun maliyetli ve rekabetçi fiyatlara sahip mal ve hizmetler sağlama, tedarik zinciri bütünlüğü gibi sürdürülebilir finansal ve ekonomik uygulanabilirliğe odaklanmaktadır.

Çeşitli çerçevelere göre hazırlanan KSS raporları, işletmelerin web siteleri aracılığıyla erişilebilen halka açık ve bir yıllık rapor olarak sunulmaktadır (Vieira ve diğerleri, 2021). Bu raporları analiz etmenin faydaları şu şekilde sıralanabilir (Akmese ve diğerleri, 2016):

- KSS raporları, işletmeler ve paydaşları arasında ortak bir iletişim kanalıdır. Raporlar, işletmelerin çevre koruma, çalışma koşulları ve hakları gibi finansal performanslarıyla doğrudan ilgili olmayan hususlara ilişkin uygulamaları açıklar.

- Bir paydaş, işletmelerin sosyal sorumluluklarına dair bilgilere KSS raporları ile kolayca erişebilmektedir. Araştırmalar, KSS uygulamalarının tüketicilere iletilmesinin tüketicilerde olumlu tutumlara ve satın alma farkındalığının artmasına yol açtığını ortaya koymuştur.

- KSS raporu, KSS kavramının ve KSS raporlamasının bir işletme tarafından nasıl anlaşıldığını ve algılandığını yansıtmaktadır. KSS raporunun olması, işletme için paydaşların önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir; aksi halde ise belirli menfaat sahiplerine ilişkin bilgilerin bulunmaması, işletmenin paydaşlarını göz ardı ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Bunlara ilave olarak KSS raporlarını analiz etmenin diğer faydaları şu şekilde sıralanabilir (Kwarcínska, 2020): İçerikleri analiz edilen raporlar, işletmenin ürünlerinin sunumunda müşterilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak ve doğal çevrenin korunmasını da göz önünde bulundurarak kalitenin iyileştirilmesi amacı taşıdığını göstermektedir. Raporlar, çalışanlar ile ilişkileri, tedarikçiler ile ilişkileri ve işletmenin topluma bağlılığını göstermektedir. Raporlar özellikle vizyon, strateji veya politika oluşturma aşamasında kurumların güven, dürüstlük ve saygı gibi temel değerlere bakış açıları hakkında bilgi vermektedir. KSS faaliyetlerinin işletmelere sağladığı faydalar şunlardır (Carroll ve Shabana, 2010):

- *Maliyet ve riski azaltma etkisi:* Maliyet ve risk azaltımı, doğal çevreye yönelik KSS faaliyetleri yoluyla sağlanabilir. Ayrıca, pozitif halkla ilişkilerin kurulması, işletmenin vergi avantajları elde etmesine katkıda bulunabilir. Pozitif toplum ilişkileri sayesinde toplumun gözünde yaptırım uygulanan bir işletme olmaması adına işletmeye dayatılan düzenleme miktarı azalabilir.

- *Rekabet avantajı kazanılması:* KSS, bir işletmenin müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi yoluyla rekabet avantajı sağlayabilir. KSS aynı zamanda yatırım çekme konusunda da olumlu bir etkiye sahiptir.

- *İtibar ve meşruluğu geliştirmek:* İtibar ve meşruluk bir işletmenin eylemlerinin normlar, değerler, inançlar ve tanımlar sistemi içinde uygun olduğuna dair genelleştirilmiş algı veya varsayımdır. İtibar ve meşruluk ile işletmenin toplumda faaliyet göstermesi onaylanır. Hayırseverlik ve pazarlama faaliyetleri işletmelerin itibarının gelişmesine ve toplum tarafından kabul görmesine katkıda bulunur.

- *Sinerji yoluyla kazan-kazan sonuçları:* Sinerjik değer yaratma argümanları, farklı paydaş taleplerini uzlaştıran fırsatlardan yararlanmaya odaklanmaktadır. Örneğin, eğitim amaçlarına yapılan hayırsever bağışları, işletme açısından insan kaynaklarının kalitesini arttıracaktır. KSS uygulamalarında kazan-kazan perspektifi, KSS'nin hem işletmenin çıkarlarını hem de paydaşların taleplerini karşılamalarına izin veren bir araç olarak algılanmaktadır.

Bu faydalardan hareketle KSS, işletme yöneticilerinin anlaması ve yönetmesi gereken temel bir kavramdır (Gedik, 2020). KSS üzerine ülkemizde yapılan yasal düzenlemelere bakıldığında Türkiye'de borsada işlem gören halka açık işletmelerin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Raporlarının yayınlanması gerekmektedir (Suvacı ve Selcanoğlu, 2019). Kurumsal yönetim çerçevesinde bir işletmenin menfaat sahiplerinin korunması; menfaat sahiplerinin işletme yönetimine katılımının desteklenmesi, işletmenin malvarlığının korunmasına özen gösterilmesi; insan kaynakları politikasının belirtilmesi, müşteri ve tedarikçiler ile ilişkiler, etik kurallar ve sosyal sorumluluk konularına açıklık getirilmesi öne çıkmaktadır (Haşit ve Uçar, 2014). Bu açıklamalar için bir platform niteliğinde olan Borsa İstanbul'da sürdürülebilirlik üzerine iki endeks bulunmaktadır. Bunlardan ilki, 4 Kasım 2014 tarihinden bu yana hesaplanan, çevresel, sosyal, kurumsal yönetim konularındaki risklerine ilişkin politika oluşturmaları sürecinde işletmelere yol gösteren ve işletmelerin sürdürülebilirlik politikalarına ilişkin bilgiyi de yatırımcılara ileten BIST Sürdürülebilirlik Endeksidir. İkinci endeks ise yüksek performanslı, büyük ve likit işletmelerden oluşan 21 Kasım 2022 tarihinden itibaren hesaplanmaya başlanan BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'dir (Borsa İstanbul, 2023a). Bu endekslerde yer alan işletmelerin KSS raporlarını web sitelerinde yayınlamaları gerekmektedir (Suvacı ve Selcanoğlu, 2019). KSS, günümüzde işletmelerin paydaşları için değer yaratan en etkin faaliyetlerdir (Aytar, 2019). Sürdürülebilirlik Endeksi ile yatırımcılar, KSS ve sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyen işletmelere yönelerek yatırım yapabilecekler ve sürdürülebilirlik ilkelerine dayalı fonlar, borsa yatırım fonları gibi çeşitli finansal araçlara ulaşabileceklerdir (Karcioğlu ve Öztürk, 2021). Bu yönüyle sürdürülebilirlik endekslerinin sağladığı diğer avantajlar şu şekildedir (Çıtak ve Ersoy, 2016):

- Yeni yatırım araçları için bir temel teşkil etmektedir.
- Endeks sayesinde işletmelere bir performans değerlendirme aracı sunulmuştur. Aynı zamanda işletmelerin kurumsal şeffaflık, hesap verebilirlik ve sürdürülebilirlik konularına ilişkin risk yönetim becerilerini geliştirme imkânı sağlanmış olacaktır. Bu da işletmeler için rekabet avantajı yaratmaktadır.

- Endekste işlem gören işletmelerin kamuoyu ve yatırımcılar tarafından bilinirlikleri ve itibarları artacak ve daha çok yatırımcı tarafından tercih edilebilir olacaklardır.
- İşletmeler üretim maliyetlerinde, güvenli ve sağlıklı bir iş ortamı ile üretkenlikte artış sağlayıp tazminatlar, sosyal hizmet ve sağlık giderlerini düşürmek suretiyle işçilik maliyetlerinde ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili maliyetlerde tasarruf sağlayabileceklerdir.
- Endeks aynı zamanda işletmelere kurumsal sürdürülebilirlik performanslarını hem yerel hem de küresel anlamda karşılaştırma imkânı sağlamaktadır (Özdemir ve Pamukçu, 2016).

Sonuç olarak bu endekslerin amacı, kurumsal sürdürülebilirlik konusunda yüksek performansa sahip ve BIST’de işlem gören işletmelerden bir endeks oluşturarak, ülkemizde diğer işletmeler açısından sürdürülebilirlik konusunda bilgi, anlayış ve uygulamaları geliştirmektedir (Özdemir ve Pamukçu, 2016).

Literatür incelemesi

Literatürde KSS raporlarını çeşitli yönlerden ele alan birçok çalışma mevcuttur. KSS raporlarının uygulama eğilimini inceleyen çalışmalardan Wu ve Habek (2021) yaptıkları çalışmada Çin’de borsada işlem gören işletmelerin KSS raporlarını inceleyerek özellikle çevresel konularda bilgi ifşasının daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Soysal (2018), ülkemizde en büyük 500 sanayi işletmesinin KSS konusundaki yaklaşımını ortaya çıkarmaya yönelik yaptığı çalışmada ilgili işletmelerin sürdürülebilirlik raporları üzerine içerik analizi yapmıştır. Öztürk ve Marşap (2018) yaptıkları çalışmada ABD’de, İngiltere’de ve Türkiye’de telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin KSS raporlarını içerik analizi ile inceleyerek raporlarda temel konuların toplumsal katılım ve çevresel raporlama olduğunu tespit etmişlerdir. Kıymetli Şen ve Hatunoğlu (2019), 2014-2018 dönemlerinde BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde işlem gören işletmelerin KSS raporlamasına etki eden faktörlerin belirlenmesi üzerine yaptıkları çalışmada işletme büyüklüğü, kârlılık ve finansal kaldıracın etkili olduğu tespit etmişlerdir. Suvacı ve Selcanoğlu (2019) yaptıkları çalışmada BIST100 Endeksinde yer alan işletmelerin KSS raporlama oranlarını, KSS raporlarının başlıklarını, KSS projelerinin sorumluluk alanlarını, KSS projelerinin hedef kitesini ve KSS projesi türünü incelemek üzere içerik analizi yapmışlardır. Aytar (2019), BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan işletmelerin 2018-2019 dönemine ilişkin KSS raporları üzerine yaptığı içerik analizinde Sürdürülebilirlik Endeksi içindeki işletmelerin KSS faaliyetleri eğilimlerinin işletme ve sektör grupları açısından farklılık taşıdığı tespit etmiştir. Demirci (2018) yaptığı çalışmada BIST 30 Endeksi’ndeki üç farklı bankanın KSS faaliyetleri ve sosyal sorumluluklarını yerine getirme hususunda aralarındaki farklılıkları incelemiş ve KSS faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun çevre koruma ve paydaşlar üzerine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karadeniz ve Ünlübulduk (2018) yaptıkları çalışmada dünyada marka değeri en yüksek on restoran zincirinin KSS faaliyetlerini incelemişler ve yaptıkları analiz sonucunda restoranların genellikle çevre ve toplum yararına KSS faaliyetleri gerçekleştirdikleri ve raporladıkları sonucuna ulaşmışlardır.

TOPSIS yöntemini sürdürülebilirlik konularında uygulayan çalışmalardan Aksoylu ve Taşdemir (2020), BIST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan çeşitli işletmelerin 2018 yılı raporlarından hareketle sürdürülebilirlik performansını incelemiştir. Özevin (2022) yaptığı çalışmada BIST Sürdürülebilirlik Endeksinde yer alan ve imalat sektöründe faaliyet gösteren 12 işletmenin 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin kurumsal sürdürülebilirlik performansını değerlendirmek adına öncelikle entropi yöntemiyle kriterlerin sürdürülebilirlik performansındaki önem ağırlıkları hesaplanmış, sonrasında TOPSIS yöntemiyle bu kriterlere göre işletmelerin başarı performansını tespit etmiştir. Korga ve Dirik (2023), BIST sürdürülebilirlik endeksinde işlem gören ve imalat sektöründe faaliyet gösteren 12 işletmenin 2015-2020 dönemleri için sürdürülebilirlik performanslarını geliştirilmiş entropi ve TOPSIS yöntemleri ile incelemiştir. Aras, Tezcan ve Furtuna (2016), geleneksel ve katılım bankalarının sürdürülebilirlik raporlarını içerik analizi ile incelemiş ve devamında entropi yöntemi ile belirledikleri kriter ağırlıklarını kullanarak TOPSIS yöntemiyle bankaların 2009-2015 dönemleri için sürdürülebilirlik performansları belirlemişlerdir.

Çalışmanın amacı ve önemi

Carroll ve Shabana (2010) yaptıkları değerlendirmelerde işletmelerin KSS anlayışları ile finansal başarı arasında bir bağlantı olduğu görüşüne varmışlardır. BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde yer alan işletmelerin de finansal yönden başarılı olduğu yaklaşımdan hareketle, çalışmada bu işletmelerin 2021 yılı KSS raporlarında yer alan açıklamalara göre kurumsal sosyal sorumluluk performanslarının incelenmesi amaçlanmıştır. Genel olarak işletme büyüklüğünün artmasına bağlı olarak sosyal sorumluluğa yönelik faaliyetler artabilmekte dolayısıyla işletme büyüklüğü, kurumsal sosyal performansı pozitif etkilemektedir (Soysal, 2018). Literatürdeki çalışmalar KSS raporlarının kalitesinin

firma büyüklüğüyle arttığını göstermektedir (Kıymetli Şen ve Hatunoğlu, 2019; Öztürk ve Marşap, 2018). BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinin yeni işlem gören bir endeks olması, bu endekste yer alan işletmelerin büyük işletmeler olması, sadece finansal başarıya odaklanmakla kalmayıp aynı zamanda çevresel, sosyal ve yönetsel sürdürülebilirlik alanlarında da taahhütlerde bulunması özelliklerini taşımaları bakımından da yatırımcıların ilgisini çekmeleri nedeniyle araştırma evreni olarak seçilmiştir. Bu endeks, sürdürülebilirlik odaklı yatırımları teşvik etmeyi hedefleyen özel bir kategoriyi temsil etmektedir. Çalışmanın, işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performansının belirlenmesi ile paydaşlar açısından yatırım potansiyelleri hakkında fikir oluşturması; işletmeler açısından ise kurumsal sosyal sorumluluk performansına katkıda bulunan faaliyetler hakkında fikir vermesi beklenmektedir. Çalışmada işletmelere, kurumsal sosyal sorumluluk performanslarına katkı sağlayacak faaliyetlere hangi alanlarda odaklanmaları gerektiği konusunda ve işletmelerin kaynaklarını en etkili şekilde kullanmalarına rehberlik etmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma, kapsadığı dönem ve çalışmaya konu olan işletmelerin işlem gördüğü borsa endeksi bakımından farklılık göstermektedir. Çalışmanın kapsamını oluşturan işletmelerin yeni bir endekste işlem görmesi ve 2021 yılına ait KSS raporlarının dikkate alınması nedeniyle, yeni bir endeks bünyesinde yakın zamanlı KSS raporlarının değerlendirilmesinde önemli olabilecek gösterge ve kriterlerin belirlenmesi bakımından literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırma yöntemi

KSS raporları üzerine yapılan araştırmalarında, işletmenin faaliyet gösterdiği sektörden bağımsız olarak en sık kullanılan araştırma yöntemlerinden biri içerik analizidir (Öztürk ve Marşap, 2018). Çalışmada araştırma yöntemi olarak ilk aşamada içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinin uygulanması aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır (Bilgin, 2014):

1. Araştırma hedefleri belirlenmelidir.
2. Örneklem oluşturulmalıdır.
3. Örneklemin toplanacağı kategoriler belirlenmelidir.
4. Kategorilerin frekansları nicel olarak saptanmalıdır.
5. Kategoriler arası ilişkiler çözümlendikten sonra değerlendirmeler, çıkarımlar ve yorumlamalar yapılmalıdır.

Bu çalışmada içerik analizi tekniklerinden kategorisel analiz kullanılmıştır. Bu yöntem, belirli bir mesajın önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade etmektedir. Kategorilendirmede ya başkaları tarafından daha önceden geliştirilmiş kategoriler alınır ya da araştırma amaçları ile uyumlu yeni kategori sistemi geliştirilebilir (Bilgin, 2014). Kategorilendirme aşamasında KSS raporunu bir işletmenin ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetim eylemleri hakkında bilgi sağlayan bir organizasyonel belge olarak tanımlayan Küresel Raporlama Girişimi yönergeleri referans alınmıştır (Campopiano ve De Massis, 2015). Campopiano ve De Massis (2015) KSS raporlarının içerik analizinde değerler ve genel ilgi alanları, çevresel konular, ürün ve hizmetler, paydaş yönetimi, hissedarlar, çalışanlar, hayırseverlik, müşteriler, tedarikçiler temalarını kullanmışlardır. Bunlara ek olarak Duff (2016), KSS raporlarının içeriklerinin altı temada kategorize edildiğini ifade etmektedir. Bu temalar insan kaynakları, ürünler, enerji, toplum ve genel açıklamalardan oluşmaktadır. Bu bilgilerden hareketle bu çalışmada, işletmelerin ticari ilişkide olduğu müşteriler, tedarikçiler, yatırım ortaklıkları vb. gibi paydaşlara yönelik KSS faaliyetleri için ekonomik tema; etik sorumluluklar için etik tema; çeşitli sponsorluklar ve yardımlar için hayırseverlik teması; toplumun sosyal yönden gelişmesine yönelik faaliyetler için kültür-sanat-egitim-spor teması; çalışan refahı ve insan haklarının gelişimine yönelik faaliyetler için çalışan ve insan hakları teması; çevre ile ilgili faaliyetler için çevresel konular teması belirlenmiştir. Bu temalara ilişkin KSS faaliyetleri, içerik analizi ile KSS raporlarında nicel olarak tespit edilmiştir. İşletmelerin 2021 yılına ait KSS raporları, Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) ve işletmelerin kurumsal web sayfalarından elde edilmiştir.

İçerik analiziyle belirlenen temaların, işletmelerin KSS raporlarında dağılımının değerlendirilmesi amacıyla çok kriterli karar verme yöntemlerinden entropi yöntemi kullanılmıştır. Entropi yöntemi ile ağırlıkların nesnel olarak tespit edilmesi amaçlanmıştır (Aras ve diğerleri, 2016). Entropi yöntemiyle belirlenen temaların ağırlıkları kullanılarak sosyal sorumluluk projelerinin işletmelerin KSS raporlarında yer alma düzeyleri TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) yöntemi ile tespit edilmiş ve buna göre işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk performansları sıralanmıştır. Entropi ve TOPSIS yöntemleri MS Office Excel programında aşağıdaki aşamalarla uygulanmıştır (Ayçin, 2019):

1. Entropi yönteminde karar matrisi oluşturulmuştur.
2. Kriterlere ilişkin entropi değerleri bulunmuştur.
3. Farklılaşma dereceleri bulunmuştur.
4. Entropi kriter ağırlıkları hesaplanmıştır.
5. TOPSIS yönteminde karar matrisi oluşturulmuştur.
6. Standart karar matrisi oluşturulmuştur.
7. Ağırlıklandırılmış standart karar matrisi oluşturulmuştur.
8. Pozitif ve negatif ideal çözüm değerleri belirlenmiştir.
9. Pozitif ve negatif ideal noktalara olan uzaklık hesaplanmıştır.
10. Her bir karar alternatifinin ideal çözüme göreceli yakınlığı hesaplanmıştır.

Yöntemlerin uygulama aşamalarına ilişkin detaylı tablolar entropi yöntemi için Ek 1’de ve TOPSIS yöntemi için Ek 2’de gösterilmiştir.

Bulgular ve tartışma

Çalışmada KSS raporları incelenen ve BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi’nde yer alan işletmeler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi’nde İşlem Gören İşletmeler ve Sektörleri

Sıra	İşletme	Sektör
1	Akbank T.A.Ş.	Mali kuruluşlar
2	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	İmalat
3	Arçelik A.Ş.	İmalat
4	Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	Toptan ve perakende ticaret
5	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	Mali kuruluşlar
6	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	Toptan ve perakende ticaret
7	Enerjisa Enerji A.Ş.	Elektrik gaz ve su
8	Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	İnşaat ve bayındırlık
9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	İmalat
10	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	İmalat
11	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	Mali kuruluşlar
12	Koç Holding A.Ş.	Mali kuruluşlar
13	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	İmalat
14	Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Toptan ve perakende ticaret
15	Migros Ticaret A.Ş.	Toptan ve perakende ticaret
16	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	İmalat
17	TAV Havalimanları Holding A.Ş.	Mali kuruluşlar
18	Tekfen Holding A.Ş.	Mali kuruluşlar
19	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Bilgi iletişim
20	Türk Hava Yolları A.O.	Ulaştırma ve depolama
21	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	İmalat
22	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Mali kuruluşlar
23	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	Mali kuruluşlar
24	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	Mali kuruluşlar
25	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	İmalat

Kaynak: Borsa İstanbul, 2023b’den uyarlanmıştır.

Tablo 2’ye göre BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksine kayıtlı işletmeler sektörel düzeyde incelendiğinde dağılımı şu şekildedir: Mali kuruluşlar sektöründe işlem gören işletme %36 oranında, imalat sektöründe işlem gören işletme %32 oranında, toptan ve perakende ticaret sektöründe işlem gören işletme %16 oranında, elektrik gaz ve su, inşaat ve bayındırlık, bilgi iletişim ve ulaştırma ve depolama sektörlerinin her birinde işlem gören işletme %4 oranındadır. Tablo 3’te borsaya kayıtlı işletmeler arasında BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksine katılım oranlarının sektörel düzeyde dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 3: İşletmelerin BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde Yer Alma Oranları

Sektör	BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde İşlem Gören İşletme Sayısı	BİST'de İşlem Gören İşletme Sayısı	Endekste Yer Alma Oranı
Mali kuruluşlar	9	139	6%
İmalat	8	204	4%
Toptan ve perakende ticaret	4	24	17%
Elektrik gaz ve su	1	25	4%
İnşaat ve bayındırlık	1	12	8%
Bilgi iletişim	1	6	17%
Ulaştırma ve depolama	1	9	11%

Kaynak: Kamuyu Aydınlatma Platformu, 2023; Borsa İstanbul, 2023b; Özdemir ve Pamukçu, 2016'dan uyarlanmıştır.

Tablo 3'e göre işletmelerin BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde yer alarak en çok KSS faaliyetlerinin raporlandığı sektör %17 oranıyla toptan ve perakende ticaret ve bilgi iletişim sektörü olmuştur. Bunu takiben ulaştırma ve depolama sektöründe işletmelerin %11'i, inşaat ve bayındırlık sektörünün %8'i, mali kuruluşlar sektörünün %6'sı ve imalat sektörünün %4'ü KSS faaliyetlerini raporlamıştır.

Tablo 4: İşletme Raporlarının Genel Özellikleri

Sıra	İşletme Adı	Rapor Adı	Sayfa Sayısı	Sunum Niteliği	
				Yazılı	Görsel
1	Akbank T.A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	586	Var	Yok
2	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	190	Var	Var
3	Arçelik A.Ş.	Faaliyet raporu	180	Var	Var
4	Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	54	Var	Var
5	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	79	Var	Var
6	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	Kurumsal sürdürülebilirlik raporu	211	Var	Yok
7	Enerjisa Enerji A.Ş.	Faaliyet raporu	77	Var	Var
8	Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	73	Var	Yok
9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	260	Var	Var
10	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	92	Var	Var
11	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	151	Var	Var
12	Koç Holding A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	70	Var	Var
13	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	138	Var	Var
14	Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Faaliyet raporu	190	Var	Var
15	Migros Ticaret A.Ş.	Entegre rapor	193	Var	Var
16	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	54	Var	Var
17	TAV Havalimanları Holding A.Ş.	Faaliyet raporu	133	Var	Var
18	Tekfen Holding A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	128	Var	Var
19	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	289	Var	Var
20	Türk Hava Yolları A.O.	Sürdürülebilirlik raporu	112	Var	Var
21	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	51	Var	Yok
22	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	242	Var	Yok
23	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	332	Var	Var
24	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	Sürdürülebilirlik raporu	110	Var	Var
25	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Entegre faaliyet raporu	133	Var	Var

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 4'e göre işletmelerin %48'i "Sürdürülebilirlik raporu", %28'i "Entegre faaliyet raporu", %16'sı "Faaliyet raporu", %4'ü "Kurumsal sürdürülebilirlik raporu" ve geriye kalan %4'ü ise "Entegre rapor" başlıklarını kullanmışlardır. Buna göre en sık tercih edilen raporlama başlığı "Sürdürülebilirlik raporu" olmuştur. Yayınlanan raporların ortalama sayfa uzunluğu 165 sayfadır. KSS faaliyetleri, işletmelerin tamamında yazılı, %80'inde görsel materyallerden destek alınarak sunulmuştur. Tablo 5, işletmelerin KSS raporlarında ismini ve paydaşlarına etkisini açıkladıkları projelerden hareketle oluşturulmuştur. Her temanın altında ilgili temaya uygun yürütülen proje sayısına yer verilmiştir.

Tablo 5: KSS Faaliyetlerinin Temalara Göre Dağılımı

Sıra	İşletme Adı	Sorumluluk Faaliyetleri						Toplam
		Ekonomik	Etik	Hayırseverlik	Kültür Sanat Eğitim Spor	Çalışan ve İnsan Hakları	Çevresel Konular	
1	Akbank T.A.Ş.	11	6	4	6	13	7	47
2	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	3	2	1	3	16	8	33
3	Arçelik A.Ş.	6	6	11	0	15	17	55
4	Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	2	0	0	0	1	7	10
5	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0	3	19	21	27	30	100
6	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	3	2	4	2	18	15	44
7	Enerjisa Enerji A.Ş.	1	0	0	1	12	4	18
8	Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	1	5	15	8	5	45	79
9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0	3	5	4	16	40	68
10	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	17	7	2	1	23	31	81
11	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	1	2	3	6	11	18	41
12	Koç Holding A.Ş.	1	5	3	4	8	3	24
13	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	3	3	2	6	22	22	58
14	Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8	3	5	0	18	21	55
15	Migros Ticaret A.Ş.	4	5	14	5	24	44	96
16	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	10	5	0	0	21	6	42
17	TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0	1	0	1	3	2	7
18	Tekfen Holding A.Ş.	3	4	3	7	10	20	47
19	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	9	2	3	23	42	16	95
20	Türk Hava Yolları A.O.	1	4	3	0	18	29	55
21	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	7	2	2	3	24	12	50
22	Türkiye İş Bankası A.Ş.	5	4	3	13	20	12	57
23	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	3	2	0	11	19	19	54
24	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0	1	0	5	36	15	57
25	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	21	3	11	19	40	17	111
Toplam		120	80	113	149	462	460	1384

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 5 değerlendirildiğinde, işletmelerin tüm KSS projelerinin %33'ü Çalışan ve İnsan Hakları teması, %33'ü Çevresel Konular teması, %11'i Kültür Sanat Eğitim ve Spor teması, %9'u Ekonomik tema, %8'i Hayırseverlik teması ve %6'sı Etik teması üzerine gerçekleştirilmiştir. Buradan hareketle 2021 yılı içinde yürütülen projeler toplamda en çok Çalışan ve İnsan Hakları teması ile Çevresel konular temaları üzerine gerçekleştirilirken en az Etik teması üzerine gerçekleştirilmiştir. İşletme düzeyinde incelendiğinde toplamda en çok sayıda KSS projesi yürüten işletme Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. iken en az sayıda KSS projesi yürüten işletme TAV Havalimanları Holding A.Ş. olmuştur. Temaların işletmeler bazında dağılımı değerlendirildiğinde Ekonomik temaya ilişkin projeler Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, Etik temaya ilişkin projeler en çok Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. tarafından, Hayırseverlik temasına ilişkin projeler Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş. tarafından, Kültür Sanat Eğitim Spor teması ile Çalışan ve İnsan Hakları temasına ilişkin projeler Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından, Çevresel Konular temasına ilişkin projeler ise Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş. tarafından en çok sayıda gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi ile belirlenen temalar, Tablo 6'da entropi yöntemiyle analiz edilerek sıralanmıştır. Entropi analizi verileri Tablo 5'teki içerik analizinden elde edilmiştir.

Tablo 6: Temalara İlişkin Entropi Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi

1/ln(m)	0,3107					
Ej	0,8305	0,9391	0,8162	0,8262	0,9506	0,9338
Dj	0,1695	0,0609	0,1838	0,1738	0,0494	0,0662
Wj	0,241	0,087	0,261	0,247	0,070	0,094
Temalar	Ekonomik	Etik	Hayırseverlik	Kültür Sanat Eğitim Spor	Çalışan ve İnsan Hakları	Çevresel Konular
Temaların önem sırası	3	5	1	2	6	4

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 6'da işletmelerin KSS raporlarında yer alan projelerin temaları entropi yöntemine göre sıralandığında en önemli temalar sırası ile hayırseverlik, kültür sanat eğitim spor, ekonomik, çevresel konular, etik, çalışan ve insan hakları şeklinde olmuştur. İçerik analizinin verileri, entropi analizinden elde edilen katsayılar kullanılarak TOPSIS analizine tabi tutulmuştur. 25 işletmenin 2021 yılı KSS raporlarından elde edilen tema verileri kullanılmıştır. TOPSIS analizi sonuçlarına göre işletmelerin sıralaması Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7: TOPSIS Analizi Sonuçları

İşletmeler	Ci*	Sıralamalar
Akbank T.A.Ş.	0,354	1
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,122	2
TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,119	3
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,118	4
Enerjisa Enerji A.Ş.	0,117	5
Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,116	6
Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,115	7
Türk Hava Yolları A.O.	0,114	8
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,113	9
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,111	10
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,110	11
Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,110	12
Koç Holding A.Ş.	0,108	13
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,108	14
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,107	15
Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,106	16
Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,104	17
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,103	18
Tekfen Holding A.Ş.	0,102	19
Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,101	20
Arçelik A.Ş.	0,101	21
Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,098	22
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,098	23
Migros Ticaret A.Ş.	0,096	24
Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,053	25

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 7’de TOPSIS analizine göre Ci* değeri en yüksek ilk üç işletme Akbank T.A.Ş., Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş., TAV Havalimanları Holding A.Ş. iken en düşük Ci* değerine sahip son üç işletme Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Migros Ticaret A.Ş. ve Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. olmuştur. Buradan hareketle kurumsal sosyal sorumluluk performansı en iyi işletme Akbank T.A.Ş. iken, en düşük işletmenin Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. olduğu görülmektedir.

Tablo 8: KSS Faaliyetlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı	Sorumluluk Faaliyetleri						Toplam
		Ekonomik	Etik	Hayırseverlik	Kültür Sanat Eğitim Spor	Çalışan ve İnsan Hakları	Çevresel Konular	
Mali Kuruluşlar	9	24	28	35	74	147	126	434
İmalat	8	67	31	34	36	177	153	498
Toptan ve perakende ticaret	4	17	10	23	7	61	87	205
Elektrik gaz ve su	1	1	0	0	1	12	4	18
İnşaat ve bayındırlık	1	1	5	15	8	5	45	79
Bilgi iletişim	1	9	2	3	23	42	16	95
Ulaştırma ve depolama	1	1	4	3	0	18	29	55
Toplam	25	120	80	113	149	462	460	1384

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 8’de sektörler, işletme sayısına göre sıralanarak her sektörde temalara göre yürütülen KSS faaliyetleri gösterilmiştir. Buna göre İmalat sektöründe yürütülen faaliyetler daha fazla sayıdadır. İmalat sektöründe Çalışan ve İnsan Hakları teması, Çevresel Konular teması ve Ekonomik temaya uygun faaliyetler en başta gelmektedir. Devamında en çok sayıda işletmenin faaliyet gösterdiği Mali Kuruluşlar sektöründe Çalışan ve İnsan Hakları teması, Çevresel Konular teması ve Kültür Sanat Eğitim Spor temasına uygun faaliyetler daha çok yürütülmektedir. Toptan ve perakende ticaret sektöründe Çalışan ve İnsan Hakları teması, Çevresel Konular teması ve Hayırseverlik temasına uygun faaliyetler ilk sıralarda yürütülmektedir. Diğer sektörler tek işletmeden ibaret olup Elektrik gaz ve su sektöründe KSS faaliyetleri Çalışan ve İnsan Hakları, Çevresel Konular temaları üzerinde yürütülmektedir. İnşaat ve bayındırlık sektöründe Çevresel Konular ve Hayırseverlik temaları en başta gelmektedir. Bilgi iletişim sektöründe Çalışan ve İnsan Hakları ile Kültür Sanat Eğitim Spor temaları öne çıkmaktadır. Son olarak Ulaştırma ve depolama sektöründe ise Çalışan ve İnsan Hakları ve Çevresel Konular temaları en çok KSS faaliyetlerinin yürütüldüğü temalar olarak görülmektedir.

Tablo 9: KSS Faaliyetlerine İlişkin Bütçe Açıklamaları

Sıra	İşletme	KSS Faaliyetleri Harcamaları Bilgisi
1	Akbank T.A.Ş.	Kültür sanat etkinlikleri ve sponsorluk, bağış kampanyası
2	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Çalışan eğitimleri, bağışlar ve sosyal yardımlar
3	Arçelik A.Ş.	Bilgi yok
4	Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	Çevre yatırım harcamaları tutarı
5	Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	Toplumsal yatırım harcamaları
6	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	Bilgi yok
7	Enerjisa Enerji A.Ş.	Bilgi yok
8	Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	Toplumsal yatırım, çevre harcamaları
9	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	Toplumsal proje harcaması
10	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	Bilgi yok
11	Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	Çevre yatırım harcamaları, Çalışan eğitimleri harcamaları
12	Koç Holding A.Ş.	Çevre yatırım harcamaları tutarı
13	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	Çevre harcamaları, eğitim yatırımları
14	Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Çevre yatırım harcamaları tutarı
15	Migros Ticaret A.Ş.	Bağış harcamaları tutarı
16	Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	Çevre yatırım harcamaları tutarı
17	TAV Havalimanları Holding A.Ş.	Bilgi yok
18	Tekfen Holding A.Ş.	Bilgi yok
19	Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Bilgi yok
20	Türk Hava Yolları A.O.	Bağış sponsorluk kurumsal sorumluluk harcamaları, çevre yönetim maliyetleri
21	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	Bilgi yok
22	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Bilgi yok
23	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	Bilgi yok
24	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	Çalışan eğitimleri harcama tutarı
25	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Çalışan eğitimleri, hayırseverlik yatırımları

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Son olarak Tablo 9'da işletmelerin yürüttükleri sosyal sorumluluk projelerine ilişkin harcamaların paylaşımı gösterilmiştir. Buna göre 25 işletmenin 10 tanesinin yani %40'nun KSS faaliyetlerine ilişkin hiçbir finansal bilgi paylaşmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra en çok açıklanan KSS projelerine yatırım bilgilerinin sırasıyla çevre yatırımları, çalışanlara yönelik yatırımlar, hayırseverlik yatırımları, toplumsal yatırımlar ve kültür sanat yatırımları olduğu görülmektedir.

Sonuç

KSS, işletmelerin toplum ve çevreyle olan sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetleri ifade etmektedir. KSS'nin dört boyutu olan ekonomik, yasal, etik ve hayırseverlik faaliyetleri, işletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır. Bu faaliyetler, işletmelerin toplum nezdindeki itibarını artırırken, müşteri sadakatini ve rekabet avantajını da güçlendirmektedir. KSS raporlaması işletmelerin sosyal, etik ve çevresel performansını paydaşlarına iletme ve paydaşlarla iletişim kurmada önemli bir araçtır. Bu raporlar, işletmelerin çevre koruması, çalışma koşulları, etik uygulamalar ve diğer sosyal sorumluluk alanlarındaki performanslarını açıklamaktadır. KSS raporları, paydaşların işletmenin sosyal sorumlulukları hakkında bilgi edinmelerini sağlarken, işletmelerin de toplum nezdindeki kabulünü ve itibarını arttırmaktadır.

Çalışmada BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde işlem gören işletmelerin KSS raporlarının performansının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu endekste listelenen şirketler, finansal performansları, iş hacimleri ve işlem likiditeleri açısından öne çıkan ve sürdürülebilirlik ilkesine önem veren işletmelerdir. Endeks, bu nitelikleri taşıyan şirketlerin yatırımcıların dikkatini çekmesi nedeniyle sürdürülebilirlik odaklı yatırımları teşvik etmeyi amaçlayan bir seçkiden oluşmaktadır. Buradan hareketle, 2022 Kasım ayından itibaren endekslenen BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde faaliyet gösteren 25 işletmenin KSS performansı içerik analizi ve TOPSIS yöntemleri ile incelenmiştir. İlk olarak içerik analizi sonuçlarına göre BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksinde işlem gören işletmeler en çok mali kuruluşlar ve imalat sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Bunun yanı sıra borsada işlem gören sektörlerden en yüksek sayıda işletme, toptan ve perakende ticaret sektörü ile bilgi iletişim sektörlerinden BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksine girmiştir. Raporlar en sık "Sürdürülebilirlik Raporu" ile "Entegre Faaliyet Raporu" olarak adlandırılmıştır. KSS raporlarında açıklanan sosyal sorumluluk faaliyetleri, içerik analizi sonucunda ekonomik, etik, hayırseverlik, kültür sanat eğitim spor, çalışan ve insan hakları, çevresel konular temaları altında sınıflandırılmıştır. Bu temalardan en çok, çalışan ve insan hakları teması ile çevresel konular teması üzerine sosyal sorumluluk faaliyetleri yürütülmüştür. İşletmeler arasından sayıca en çok sosyal sorumluluk faaliyeti Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş., en az ise TAV Havalimanları Holding A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir. İşletmelerin açıkladıkları sosyal sorumluluk faaliyetleri harcamaları incelendiğinde ise %40'nun harcama bilgisine yer verdiği ve bunun da en çok çevresel konulara yapılan yatırım olduğu görülmektedir. İçerik

analizinden elde edilen verilerden faydalanarak entropi yöntemiyle kriter ağırlıkları belirlenmiş ve TOPSIS analizi uygulanmıştır. Entropi yönteminin sonuçlarına göre işletmelerin KSS raporlama performansına göre en önemli temalar sırası ile hayırseverlik, kültür sanat eğitim spor, ekonomik, çevresel konular, etik, çalışan ve insan hakları teması şeklinde olmuştur. Buna göre KSS raporlama performansı en iyi işletmeler Akbank T.A.Ş., Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş., TAV Havalimanları Holding A.Ş. iken KSS raporlama performansı en düşük işletmeler Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Migros Ticaret A.Ş. ve Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. olmuştur. Sonuçlar, literatürle karşılaştırıldığında şirketlerin farklı alanlara farklı ölçüde önem verdiği görüşüyle uyusmaktadır (Soysal, 2018). En çok KSS faaliyetinin çevre yatırımları üzerine olmasının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir (Wu ve Habek, 2021; Öztürk ve Marşap, 2018; Karadeniz ve Ünlübulduk, 2018; Özevin, 2022; Demirci, 2018). BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi çerçevesinde ise çevre yatırımlarının yanı sıra çalışan ve insan haklarını iyileştirmek üzere yürütülen faaliyetlere yoğunlaşıldığı görülmektedir. Korga ve Dirik (2023) çalışmalarında benzer bir bulgudan hareketle işletmelerin KSS raporlama performansını arttırmaları için toplu iş sözleşmelerinin uygulanması gerekliliğe dikkat çekmiştir. Entropi yöntemine göre hayırseverlik, kültür sanat eğitim ve spor faaliyetlerinin KSS raporlarının performansı üzerine etkili sosyal sorumluluk faaliyetleri olarak tespit edilmesi sonucu benzer şekilde literatürle uyusmaktadır (Korga ve Dirik, 2023; Suvacı ve Selcanoğlu, 2019).

Borsa İstanbul'daki sürdürülebilirlik endeksleri, işletmelerin sürdürülebilirlik ilkelerine uyum sağlamasını teşvik etmektedir. Bu endeksler, yatırımcıların sürdürülebilirlik odaklı fonlara ve finansal araçlara yatırım yapmalarını desteklerken, işletmelere de performanslarını değerlendirme imkânı sunar. Endekslere dâhil olan işletmelerin bilinirliği ve itibarı artar, işletmelere sürdürülebilirlik performanslarını karşılaştırma ve geliştirme fırsatı sağlar. KSS kavramı sürdürülebilirliğin önemli bir parçasıdır. Çalışmanın sonucunda Akbank T.A.Ş., Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş., TAV Havalimanları Holding A.Ş.'nin KSS performansı en yüksek işletmeler olarak tespit edilmesinin nedeni entropi yöntemiyle kriter ağırlıkları en yüksek belirlenmiş olan hayırseverlik, kültür sanat eğitim spor ve ekonomik temalarına yönelik faaliyetlerin bu firmalar tarafından yeterli sayı ve sıklıkta gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu işletmelerin, KSS bakımından güçlü performanslarının işletme bilinirliğini, işletme sürekliliğini ve buna bağlı olarak yatırımcı çekme potansiyellerini pozitif yönde etkilediği söylenebilir. Etki olarak bakıldığında proje sayısından ziyade projenin teması ile hedef paydaşın KSS raporlama performansına etkisinin daha fazla olduğu görülmektedir. Öte yandan Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Migros Ticaret A.Ş. ve Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin KSS raporlama performansına etkisi en az bulunan çalışan ve insan hakları ile çevresel konulara yönelik projelere ağırlık vermiş olmalarından ötürü KSS raporlama performansı sıralamasında sonlarda gelmektedir. Bu işletmelerin KSS faaliyetlerinin temasının yönünü değiştirmeleri ve bunların raporlanma sürecini iyileştirmeleri paydaşlar nezdinde pozitif imaj kazanmalarına katkıda bulunacaktır.

Çalışmanın sonuçlarının farklı paydaşlar ve uygulayıcılar üzerindeki etkileri değerlendirildiğinde KSS faaliyetlerinin çevresel konular ile çalışan ve insan hakları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Çalışanlar olarak iç paydaşlara ağırlık verilmiştir. KSS performansı ise hayırseverlik, kültür sanat eğitim ve spor faaliyetleri ile iyileşmektedir. KSS faaliyetlerinin firmaların toplumda tanınırlığını ve itibarını arttırdığı gerçeğinden hareketle toplumsal kalkınmaya katkıda bulunacak hayırseverlik, kültür sanat eğitim ve spor faaliyetlerine ve bunların raporlarda sunuma ağırlık verilmesi önerilebilir. Bu noktada da çalışanların dahil olduğu toplumsal kalkınma projelerinin geliştirilmesi ve uygulanması önerilebilir. Ayrıca çalışanlar arası cinsiyet eşitliği ve engelli istihdamına yönelik uygulamalar gibi hem toplumsal katkı hem de çalışan memnuniyeti açısından olumlu sonuçlar yaratacak faaliyetlere ağırlık verilebilir. Sosyal sorumluluk projelerinin KSS raporlama performansına olumlu katkılarının olmasından hareketle eğitime yatırım, sivil toplum kuruluşlarını desteklemek gibi faaliyetler arttırılabilir. Böylece toplumsal faaliyetlere yapılan yatırımlar, vergisel yönden finansal kazanç sağlamanın yanı sıra KSS raporlama performansının iyileşmesine de katkıda bulunacaktır. Toplumsal ve çevresel konulara gösterilen duyarlılığı en etkili şekilde ifade etmenin yolu KSS uygulamalarını benimsemek ve bu uygulamaları geniş kitlelere duyurabilmektir. Bu bakımdan işletmelerin sosyal medyayı ve kurumsal web sitelerini etkin kullanmaları önerilebilir. İşletmelerin tedarikçilerine yönelik sürdürülebilirlik faaliyetlerine ilişkin öneriler arasında Sürdürülebilir Sorumlu Tedarik Zinciri Politikasının yaygınlaştırılması, tedarikçi sürdürülebilirlik eğitimlerinin verilmesi, tedarikçi seçim kriterlerinin geliştirilmesi ve sorumlu hammadde tedariki faaliyetlerinin uygulanması yer alabilir. Çalışmanın bir diğer sonucuna göre endekte mali kuruluşlar ağırlıktadır. Bu kuruluşlar, sürdürülebilir ve yeşil finansmanın sağlanması ve yaygınlaştırılmasına yönelik projeler ve kadın girişimciye finansman kolaylığı uygulayabilir. Ayrıca, tüm işletmeler açısından sürdürülebilirlik politikasını benimsemiş start-up işletmelere ve girişimcilere sermaye ve finansman desteği ile hem sürdürülebilirlik faaliyetleri teşvik

edilebilir hem de finansal getiri sağlanabilir. Bu kısmın en etkili temalar arasında ilk üçte olan ekonomik temaya da uygun olması dolayısıyla KSS raporlama performansının iyileşmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Son olarak yatırımcılar açısından BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi finansal performansları, iş hacimleri ve işlem likiditeleri açısından öne çıkan ve sürdürülebilirlik ilkesine bağlı işletmelerin yer aldığı bir endeks olması dolayısıyla hem finansal performansı hem de sürdürülebilirlik çıktılarını birleştirerek yatırımcılara farklı bir yatırım portföyü seçeneği sunmaktadır.

Çalışmanın sonuçları işletmelerin sosyal sorumluluk alanında ne kadar başarılı olduklarını değerlendirmede fikir verebilir. Çünkü KSS, işletmelerin toplum ve çevreyle olan etkileşimlerini ve sorumluluklarını kapsar. Bu çalışma, işletmelerin faaliyetlerini sürdürürken çevresel, sosyal ve ekonomik açılardan nasıl bir etki yarattıklarını anlamaya yardımcı olabilir. Paydaşlar açısından, kurumsal sosyal sorumluluk performansının belirlenmesi, yatırımcılar, tüketiciler, çalışanlar ve toplum gibi grupların işletmelere olan güvenini ve tercihini etkileyebilir. İyi bir kurumsal sosyal sorumluluk performansı sergileyen işletmeler, sürdürülebilirlik, etik değerlere uyum ve toplumsal fayda sağlama konularında öne çıkar. Bu da işletmelerin finansal başarılarını etkileyebilir ve uzun vadede yatırım potansiyellerini artırabilir. İşletmeler açısından, kurumsal sosyal sorumluluk performansına katkıda bulunan faaliyetler hakkında fikir vermek, işletmelerin stratejik planlamalarını geliştirmelerine yardımcı olabilir. İyi bir kurumsal sosyal sorumluluk performansı için hangi alanlara odaklanmaları gerektiğini belirlemelerine ve kaynaklarını en etkili şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, çalışma, işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk hedeflerine ulaşmak için en iyi uygulamaları ve sektördeki diğer başarılı örnekleri de görmelerini sağlayabilir. Çalışma, KSS performansının belirlenmesi ve işletmelerin bu alanda faaliyetlerine katkıda bulunan faaliyetler hakkında fikir vermesi hem paydaşlar açısından hem de işletmeler açısından bir bakış açısı sağlayabilir. İşletmelerin toplum ve çevreyle olan ilişkilerini güçlendirmelerine, itibarlarını arttırmalarına ve sürdürülebilir bir gelecek için daha iyi bir konuma gelmelerine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi yeni işlem görmeye başlayan bir endeks olup büyük işletmelerden oluşmaktadır. Çalışmanın kapsamını oluşturan işletmelerin yeni bir endekste işlem görmesi ve 2021 yılına ait KSS raporlarının dikkate alınması çalışmanın literatüre katkısı açısından ayırt edici bir unsurdur. Bu bakımdan çalışmanın, yakın zamanlı KSS raporlarının değerlendirilmesinde kullanılacak göstergelerin ve kriterlerin belirlenmesine katkı sağlayarak literatüre yeni bir perspektif sunması beklenmektedir. Elde edilen bulguların gelecekte KSS raporlamasında rehber olması beklenmektedir. Bu çalışmada GRI'nin yönergeleri referans alınmıştır. Gelecek çalışmalarda KSS raporlaması uygulamalarında yürürlükte olan farklı raporlama çerçeveleri referans alınabilir. Raporlama dönemi daha uzun incelenebilir. Analiz için farklı çok kriterli karar verme teknikleri uygulanabilir.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review:

Dış bağımsız

Externally peer-reviewed

Çıkar Çatışması / Conflict of interests:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

The author has no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Grant Support:

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça / References

- 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, (1992). *Resmî Gazete No: 21447 (M)*. Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21447_1.pdf
- Akmese, H., Cetin, H., ve Akmese, K. (2016). Corporate social responsibility reporting: A comparative analysis of tourism and finance sectors of G8 countries. *Procedia Economics and Finance*, 39, 737-745.

- Aksoylu, S. ve Taşdemir, B. (2020). Kurumsal sürdürülebilirlik performans değerlendirmesi: BİST sürdürülebilirlik endeksinde bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 95-106.
- Altun, N. (2018). Finansal olmayan bilgilerin raporlanmasında küresel raporlama ilkeleri. *Academic Review of Humanities and Social Sciences*, 1(1), 31-49.
- Aras, G., Tezcan, N. ve Furtuna, Ö. K. (2016). Geleneksel bankacılık ve katılım bankacılığında kurumsal sürdürülebilirlik performansının TOPSİS yöntemiyle karşılaştırılması. *İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 27(81), 58-81
- Ayçin, E. (2019). *Çok kriterli karar verme: Bilgisayar uygulamalı çözümler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aytar, O. (2019). BİST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketlerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri üzerine bir içerik analiz. *OPUS International Journal of Society Researches*, 12, 320-340.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Siyasal Kitabevi: Ankara
- Borsa İstanbul, (2023a). *Sürdürülebilirlik Endeksleri*. Erişim adresi: <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksleri>
- Borsa İstanbul, (2023b). *İşlem Gören Şirketler*. Erişim adresi: <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/73/islem-goren-sirketler>
- Campopiano, G. ve De Massis, A. (2015). Corporate social responsibility reporting: A content analysis in family and non-family firms. *Journal of Business Ethics*, 129, 511-534.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Carroll, A. B. ve Shabana, K. M. (2010). The business case for corporate social responsibility: A review of concepts, research and practice. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 85-105.
- Christensen, H. B., Hail, L. ve Leuz, C. (2019). *Adoption of CSR and sustainability reporting standards: Economic analysis and review*. Erişim adresi: <https://corpgov.law.harvard.edu/2019/08/12/adoption-of-csr-and-sustainability-reporting-standards-economic-analysis-and-review/>
- Çıtak, L., ve Ersoy, E. (2016). Firmaların BIST sürdürülebilirlik endeksine alınmasına yatırımcı tepkisi: Olay çalışması ve ortalama testleri ile bir analiz. *International Journal of Alanya Faculty of Business*, 8(1), 43-57.
- Demirci, U. (2018). A comparative analysis of corporate social responsibility activities of companies in banking industry: An application from Turkey. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(4), 1474-1490.
- Duff, A. (2016). Corporate social responsibility reporting in professional accounting firms. *The British Accounting Review*, 48(1), 74-86.
- Fuller, M. (2022). Wheat and chaff: the degree to which strategic management principles are integrated within corporate social responsibility reporting among large Canadian firms. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 7(5), 1-17.
- Gedik, Y. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk: tanımları, tarihi, teorileri, boyutları ve avantajları üzerine kuramsal bir çerçeve. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 265-304.
- Haşit, G. ve Uçar, A. (2014). Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Kurumsal yönetim ilkelerinden yönetim kurulu ilkesinin incelenmesine yönelik nitel bir araştırma. *Sakarya İktisat Dergisi*, 3(2), 85-113.
- Kamuyu Aydınlatma Platformu, (Mart, 2023). *Sektörler*. Erişim adresi: <https://www.kap.org.tr/tr/Sektorler>
- Karadeniz, E. ve Ünlübulduk, S. N. (2018). Dünyada marka değeri en yüksek restoran zincirlerinin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 914-932.
- Karcioğlu, R. ve Öztürk, S. (2021). *Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kıymetli Şen, İ. ve Hatunoğlu, Z. (2019). Kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasını etkileyen faktörler: Borsa İstanbul örneği. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 19(58), 51-62.

- Korga, S. ve Dirik, C. (2023). Geliştirilmiş entropi tabanlı TOPSİS yöntemiyle imalat sektöründe sürdürülebilirlik performansı ölçümü ve bir gösterge seti önerisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 561-577.
- Kwarciańska, A. (2020). Reporting problems of corporate social responsibility. *Ekonomia i Prawo. Economics and Law*, 19(3), 523-532.
- Özdemir, Z. ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal sürdürülebilir raporlama sisteminin Borsa İstanbul sürdürülebilirlik endeksi kapsamındaki işletmelerde analizi. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 26(134), 13-35.
- Özevin, O. (2022). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının entropi ve TOPSİS yöntemleriyle ölçülmesi: BİST şirketleri üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (95), 75-98.
- Özkan, A., Tañç, Ş. G., ve Taşdemir, B. (2018). Sürdürülebilirlik açıklamaları kapsamında kurumsal sosyal sorumluluğun kârlılık üzerine etkisi: BİST sürdürülebilirlik endeksinde bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 560-577.
- Öztürk, C., ve Marşap, B. (2018). Corporate social responsibility reporting in telecommunication industry: The case of the US, UK, and Turkey. *Journal of Accounting & Finance*, (78), 217-234
- Soysal, B. (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması ve Türk şirketleri üzerine bir içerik analizi. *Anasay*, (6), 11-38.
- Suvacı, B. ve Selcanoğlu, H. Ö. (2019). BİST100 endeksinde yer alan işletmelerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies Economics Finance Politics*, 14(3), 1011-1033.
- Sürdü, F. B. ve Çalışkan, A. Ö. (2020). Determinants of corporate social responsibility disclosure by Turkish insurance companies. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 53-64.
- Vieira, E. T., Grantham, S. ve Sampson, S. D. (2021). Corporate social responsibility and its reporting from a management control system perspective. *Managing Global Transitions*, 19(2), 127-144.
- Wu, X. ve Håbek, P. (2021). Trends in corporate social responsibility reporting. The case of Chinese listed companies. *Sustainability*, 13(8640), 1-16.
- Yanık, S. ve Türker, İ. (2012). Sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk raporlamasındaki gelişmeler (Tümleşik Raporlama). *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (47), 291-308.

Appendix (Ekler)

Appendix 1: (Ek 1:) Entropi Yönteminin Uygulama Aşamalarına İlişkin Tablolar

Tablo 1: Entropi Yönteminde Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	11	6	4	6	13	7
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	3	2	1	3	16	8
3 Arçelik A.Ş.	6	6	11	0	15	17
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	2	0	0	0	1	7
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0	3	19	21	27	30
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	3	2	4	2	18	15
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	1	0	0	1	12	4
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	1	5	15	8	5	45
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0	3	5	4	16	40
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	17	7	2	1	23	31
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	1	2	3	6	11	18
12 Koç Holding A.Ş.	1	5	3	4	8	3
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	3	3	2	6	22	22
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8	3	5	0	18	21
15 Migros Ticaret A.Ş.	4	5	14	5	24	44
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	10	5	0	0	21	6
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0	1	0	1	3	2
18 Tekfen Holding A.Ş.	3	4	3	7	10	20
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	9	2	3	23	42	16
20 Türk Hava Yolları A.O.	1	4	3	0	18	29
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	7	2	2	3	24	12
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	5	4	3	13	20	12
23 Türkiye Sinai Kalkınma Bankası A.Ş.	3	2	0	11	19	19
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0	1	0	5	36	15
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	21	3	11	19	40	17

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 2: Düzeltilmiş Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	11	6	4	6	13	7
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	3	2	1	3	16	8
3 Arçelik A.Ş.	6	6	11	0,001	15	17
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	2	0,001	0,001	0,001	1	7
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,001	3	19	21	27	30
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	3	2	4	2	18	15
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	1	0,001	0,001	1	12	4
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	1	5	15	8	5	45
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,001	3	5	4	16	40
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	17	7	2	1	23	31
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	1	2	3	6	11	18
12 Koç Holding A.Ş.	1	5	3	4	8	3
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	3	3	2	6	22	22
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8	3	5	0,001	18	21
15 Migros Ticaret A.Ş.	4	5	14	5	24	44
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	10	5	0,001	0,001	21	6
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,001	1	0,001	1	3	2
18 Tekfen Holding A.Ş.	3	4	3	7	10	20
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	9	2	3	23	42	16
20 Türk Hava Yolları A.O.	1	4	3	0,001	18	29
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	7	2	2	3	24	12
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	5	4	3	13	20	12
23 Türkiye Sinai Kalkınma Bankası A.Ş.	3	2	0,001	11	19	19
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,001	1	0,001	5	36	15
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	21	3	11	19	40	17

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 3: Normalize Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	0,092	0,075	0,035	0,040	0,028	0,015
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,025	0,025	0,009	0,020	0,035	0,017
3 Arçelik A.Ş.	0,050	0,075	0,097	0,000	0,032	0,037
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,017	0,000	0,000	0,000	0,002	0,015
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,000	0,037	0,168	0,141	0,058	0,065
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,025	0,025	0,035	0,013	0,039	0,033
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	0,008	0,000	0,000	0,007	0,026	0,009
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,008	0,062	0,133	0,054	0,011	0,098
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,000	0,037	0,044	0,027	0,035	0,087
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,142	0,087	0,018	0,007	0,050	0,067
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,008	0,025	0,027	0,040	0,024	0,039
12 Koç Holding A.Ş.	0,008	0,062	0,027	0,027	0,017	0,007
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,025	0,037	0,018	0,040	0,048	0,048
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,067	0,037	0,044	0,000	0,039	0,046
15 Migros Ticaret A.Ş.	0,033	0,062	0,124	0,034	0,052	0,096
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,083	0,062	0,000	0,000	0,045	0,013
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,000	0,012	0,000	0,007	0,006	0,004
18 Tekfen Holding A.Ş.	0,025	0,050	0,027	0,047	0,022	0,043
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,075	0,025	0,027	0,154	0,091	0,035
20 Türk Hava Yolları A.O.	0,008	0,050	0,027	0,000	0,039	0,063
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,058	0,025	0,018	0,020	0,052	0,026
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,042	0,050	0,027	0,087	0,043	0,026
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,025	0,025	0,000	0,074	0,041	0,041
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,000	0,012	0,000	0,034	0,078	0,033
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,175	0,037	0,097	0,128	0,087	0,037

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 4: Kriterlere İlişkin Entropi Yönteminin Elde Edilmesi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	- 0,219	- 0,194	- 0,118	- 0,129	- 0,100	- 0,064
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	- 0,092	- 0,092	- 0,042	- 0,079	- 0,116	- 0,070
3 Arçelik A.Ş.	- 0,150	- 0,194	- 0,227	- 0,000	- 0,111	- 0,122
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	- 0,068	- 0,000	- 0,000	- 0,000	- 0,013	- 0,064
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	- 0,000	- 0,123	- 0,300	- 0,276	- 0,166	- 0,178
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	- 0,092	- 0,092	- 0,118	- 0,058	- 0,126	- 0,112
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	- 0,040	- 0,000	- 0,000	- 0,034	- 0,095	- 0,041
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	- 0,040	- 0,173	- 0,268	- 0,157	- 0,049	- 0,227
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	- 0,000	- 0,123	- 0,138	- 0,097	- 0,116	- 0,212
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	- 0,277	- 0,213	- 0,071	- 0,034	- 0,149	- 0,182
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	- 0,040	- 0,092	- 0,096	- 0,129	- 0,089	- 0,127
12 Koç Holding A.Ş.	- 0,040	- 0,173	- 0,096	- 0,097	- 0,070	- 0,033
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	- 0,092	- 0,123	- 0,071	- 0,129	- 0,145	- 0,145
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	- 0,181	- 0,123	- 0,138	- 0,000	- 0,126	- 0,141
15 Migros Ticaret A.Ş.	- 0,113	- 0,173	- 0,259	- 0,114	- 0,154	- 0,224
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	- 0,207	- 0,173	- 0,000	- 0,000	- 0,141	- 0,057
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	- 0,000	- 0,055	- 0,000	- 0,034	- 0,033	- 0,024
18 Tekfen Holding A.Ş.	- 0,092	- 0,150	- 0,096	- 0,144	- 0,083	- 0,136
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	- 0,194	- 0,092	- 0,096	- 0,288	- 0,218	- 0,117
20 Türk Hava Yolları A.O.	- 0,040	- 0,150	- 0,096	- 0,000	- 0,126	- 0,174
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	- 0,166	- 0,092	- 0,071	- 0,079	- 0,154	- 0,095
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	- 0,132	- 0,150	- 0,096	- 0,213	- 0,136	- 0,095
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	- 0,092	- 0,092	- 0,000	- 0,192	- 0,131	- 0,132
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	- 0,000	- 0,055	- 0,000	- 0,114	- 0,199	- 0,112
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	- 0,305	- 0,123	- 0,227	- 0,263	- 0,212	- 0,122

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 5: Entropi Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi

1/ln(m)	0,3107					
e _j	0,8305	0,9391	0,8162	0,8262	0,9506	0,9338
d _j	0,1695	0,0609	0,1838	0,1738	0,0494	0,0662
w _j	0,241	0,087	0,261	0,247	0,070	0,094
Kriterlerin önem sırası	3	5	1	2	6	4

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Appendix 2: (Ek 2:) TOPSİS Yönteminin Uygulama Aşamalarına İlişkin Tablolar

Tablo 6: TOPSİS Yöntemi Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	11	6	4	6	13	7
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	3	2	1	3	16	8
3 Arçelik A.Ş.	6	6	11	0,001	15	17
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	2	0,001	0,001	0,001	1	7
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,001	3	19	21	27	30
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	3	2	4	2	18	15
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	1	0,001	0,001	1	12	4
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	1	5	15	8	5	45
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,001	3	5	4	16	40
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	17	7	2	1	23	31
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	1	2	3	6	11	18
12 Koç Holding A.Ş.	1	5	3	4	8	3
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	3	3	2	6	22	22
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8	3	5	0,001	18	21
15 Migros Ticaret A.Ş.	4	5	14	5	24	44
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	10	5	0,001	0,001	21	6
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,001	1	0,001	1	3	2
18 Tekfen Holding A.Ş.	3	4	3	7	10	20
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	9	2	3	23	42	16
20 Türk Hava Yolları A.O.	1	4	3	0,001	18	29
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	7	2	2	3	24	12
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	5	4	3	13	20	12
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	3	2	0,001	11	19	19
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,001	1	0,001	5	36	15
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	21	3	11	19	40	17

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 7: TOPSİS Yöntemi Normalizasyon İşlemi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	121,000	36,000	16,000	36,000	169,000	49,000
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	9,000	4,000	1,000	9,000	256,000	64,000
3 Arçelik A.Ş.	36,000	36,000	121,000	0,000	225,000	289,000
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	4,000	0,000	0,000	0,000	1,000	49,000
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,000	9,000	361,000	441,000	729,000	900,000
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	9,000	4,000	16,000	4,000	324,000	225,000
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	1,000	0,000	0,000	1,000	144,000	16,000
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	1,000	25,000	225,000	64,000	25,000	2.025,000
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,000	9,000	25,000	16,000	256,000	1.600,000
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	289,000	49,000	4,000	1,000	529,000	961,000
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	1,000	4,000	9,000	36,000	121,000	324,000
12 Koç Holding A.Ş.	1,000	25,000	9,000	16,000	64,000	9,000
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	9,000	9,000	4,000	36,000	484,000	484,000
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	64,000	9,000	25,000	0,000	324,000	441,000
15 Migros Ticaret A.Ş.	16,000	25,000	196,000	25,000	576,000	1.936,000
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	100,000	25,000	0,000	0,000	441,000	36,000
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,000	1,000	0,000	1,000	9,000	4,000
18 Tekfen Holding A.Ş.	9,000	16,000	9,000	49,000	100,000	400,000
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	81,000	4,000	9,000	529,000	1.764,000	256,000
20 Türk Hava Yolları A.O.	1,000	16,000	9,000	0,000	324,000	841,000
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	49,000	4,000	4,000	9,000	576,000	144,000
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	25,000	16,000	9,000	169,000	400,000	144,000
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	9,000	4,000	0,000	121,000	361,000	361,000
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,000	1,000	0,000	25,000	1.296,000	225,000
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	441,000	9,000	121,000	361,000	1.600,000	289,000
Karekök	35,7211423	18,43908897	34,249088	44,14748	105,347046	109,872654

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 8: TOPSİS Yöntemi Standart Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	0,308	0,325	0,117	0,136	0,123	0,064
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,084	0,108	0,029	0,068	0,152	0,073
3 Arçelik A.Ş.	0,168	0,325	0,321	0,000	0,142	0,155
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,056	0,000	0,000	0,000	0,009	0,064
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,000	0,163	0,555	0,476	0,256	0,273
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,084	0,108	0,117	0,045	0,171	0,137
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	0,028	0,000	0,000	0,023	0,114	0,036
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,028	0,271	0,438	0,181	0,047	0,410
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,000	0,163	0,146	0,091	0,152	0,364
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,476	0,380	0,058	0,023	0,218	0,282
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,028	0,108	0,088	0,136	0,104	0,164
12 Koç Holding A.Ş.	0,028	0,271	0,088	0,091	0,076	0,027
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,084	0,163	0,058	0,136	0,209	0,200
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,224	0,163	0,146	0,000	0,171	0,191
15 Migros Ticaret A.Ş.	0,112	0,271	0,409	0,113	0,228	0,400
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,280	0,271	0,000	0,000	0,199	0,055
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,000	0,054	0,000	0,023	0,028	0,018
18 Tekfen Holding A.Ş.	0,084	0,217	0,088	0,159	0,095	0,182
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,252	0,108	0,088	0,521	0,399	0,146
20 Türk Hava Yolları A.O.	0,028	0,217	0,088	0,000	0,171	0,264
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,196	0,108	0,058	0,068	0,228	0,109
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,140	0,217	0,088	0,294	0,190	0,109
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,084	0,108	0,000	0,249	0,180	0,173
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,000	0,054	0,000	0,113	0,342	0,137
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,588	0,163	0,321	0,430	0,380	0,155
Kriter Ağırlıkları (Entropi)	0,241	0,087	0,261	0,247	0,070	0,094

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 9: TOPSİS Yöntemi Ağırlıklandırılmış Standart Karar Matrisi

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6
1 Akbank T.A.Ş.	0,074	0,028	0,031	0,034	0,009	0,006
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,020	0,009	0,008	0,017	0,011	0,007
3 Arçelik A.Ş.	0,040	0,028	0,084	0,000	0,010	0,015
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,013	0,000	0,000	0,000	0,001	0,006
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,000	0,014	0,145	0,118	0,018	0,026
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,020	0,009	0,031	0,011	0,012	0,013
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	0,007	0,000	0,000	0,006	0,008	0,003
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,007	0,023	0,114	0,045	0,003	0,039
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,000	0,014	0,038	0,022	0,011	0,034
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,115	0,033	0,015	0,006	0,015	0,027
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,007	0,009	0,023	0,034	0,007	0,015
12 Koç Holding A.Ş.	0,007	0,023	0,023	0,022	0,005	0,003
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,020	0,014	0,015	0,034	0,015	0,019
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,054	0,014	0,038	0,000	0,012	0,018
15 Migros Ticaret A.Ş.	0,027	0,023	0,107	0,028	0,016	0,038
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,067	0,023	0,000	0,000	0,014	0,005
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,000	0,005	0,000	0,006	0,002	0,002
18 Tekfen Holding A.Ş.	0,020	0,019	0,023	0,039	0,007	0,017
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,061	0,009	0,023	0,129	0,028	0,014
20 Türk Hava Yolları A.O.	0,007	0,019	0,023	0,000	0,012	0,025
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,047	0,009	0,015	0,017	0,016	0,010
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,034	0,019	0,023	0,073	0,013	0,010
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,020	0,009	0,000	0,062	0,013	0,016
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,000	0,005	0,000	0,028	0,024	0,013
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,142	0,014	0,084	0,106	0,027	0,015
Pozitif İdeal Çözüm	0,142	0,033	0,145	0,129	0,028	0,039
Negatif İdeal Çözüm	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,002

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 10: TOPSİS Yönteminde Pozitif İdeal Uzaklığın Hesaplanması

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6	Toplam	Si*
1 Akbank T.A.Ş.	0,005	0,000	0,013	0,009	0,000	0,001	0,028	0,168
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,015	0,001	0,019	0,013	0,000	0,001	0,048	0,219
3 Arçelik A.Ş.	0,010	0,000	0,004	0,017	0,000	0,001	0,031	0,177
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,016	0,001	0,021	0,017	0,001	0,001	0,057	0,238
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,020	0,000	-	0,000	0,000	0,000	0,021	0,144
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,015	0,001	0,013	0,014	0,000	0,001	0,043	0,208
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	0,018	0,001	0,021	0,015	0,000	0,001	0,057	0,239
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,018	0,000	0,001	0,007	0,001	-	0,027	0,164
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,020	0,000	0,011	0,011	0,000	0,000	0,043	0,208
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,001	-	0,017	0,015	0,000	0,000	0,033	0,182
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,018	0,001	0,015	0,009	0,000	0,001	0,044	0,209
12 Koç Holding A.Ş.	0,018	0,000	0,015	0,011	0,001	0,001	0,046	0,215
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,015	0,000	0,017	0,009	0,000	0,000	0,042	0,204
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,008	0,000	0,011	0,017	0,000	0,000	0,037	0,192
15 Migros Ticaret A.Ş.	0,013	0,000	0,001	0,010	0,000	0,000	0,025	0,158
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,006	0,000	0,021	0,017	0,000	0,001	0,044	0,211
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,020	0,001	0,021	0,015	0,001	0,001	0,059	0,243
18 Tekfen Holding A.Ş.	0,015	0,000	0,015	0,008	0,000	0,000	0,039	0,197
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,007	0,001	0,015	-	-	0,001	0,023	0,150
20 Türk Hava Yolları A.O.	0,018	0,000	0,015	0,017	0,000	0,000	0,050	0,224
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,009	0,001	0,017	0,013	0,000	0,001	0,040	0,199
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,012	0,000	0,015	0,003	0,000	0,001	0,031	0,176
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,015	0,001	0,021	0,005	0,000	0,000	0,042	0,204
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,020	0,001	0,021	0,010	0,000	0,001	0,053	0,229
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	-	0,000	0,004	0,001	0,000	0,001	0,005	0,072

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 11: TOPSİS Yönteminde Negatif İdeal Uzaklığın Hesaplanması

İşletmeler/Sosyal sorumluluk faaliyetleri	1	2	3	4	5	6	Toplam	Si*
1 Akbank T.A.Ş.	0,006	0,001	0,001	0,001	0,000	0,000	0,008	0,092
2 Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,027
3 Arçelik A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,020
4 Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,031
5 Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,020
6 Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,024
7 Enerjisa Enerji A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,032
8 Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,020
9 Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,026
10 Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,023
11 Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,025
12 Koç Holding A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,026
13 Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,024
14 Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,022
15 Migros Ticaret A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,017
16 Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,027
17 TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,033
18 Tekfen Holding A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,022
19 Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,016
20 Türk Hava Yolları A.O.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,029
21 Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,023
22 Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,019
23 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,026
24 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,031
25 Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,004

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.

Tablo 12: TOPSİS Yöntemine Göre Sonuçlar

	Ci*	Sıralamalar
Akbank T.A.Ş.	0,354	1
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	0,122	2
TAV Havalimanları Holding A.Ş.	0,119	3
Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	0,118	4
Enerjisa Enerji A.Ş.	0,117	5
Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.	0,116	6
Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş.	0,115	7
Türk Hava Yolları A.O.	0,114	8
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	0,113	9
Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	0,111	10
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	0,110	11
Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	0,110	12
Koç Holding A.Ş.	0,108	13
Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.	0,108	14
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	0,107	15
Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.	0,106	16
Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.	0,104	17
Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.	0,103	18
Tekfen Holding A.Ş.	0,102	19
Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,101	20
Arçelik A.Ş.	0,101	21
Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,098	22
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	0,098	23
Migros Ticaret A.Ş.	0,096	24
Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	0,053	25

Kaynak: Yazar tarafından üretilmiştir.